

Szakmai leírás

Pályázat rovardobozokra és rovarszekrényekre

Az MTM Bakonyi Természettudományi Múzeumának gyűjteményeibe fennállása óta folyamatosan kerülnek be gyűjteményi tárgyak, habár az állományvédelem folyamatos, ez alatt a közel ötven év alatt számos gyűjteményben szorulnak cserére az egyes tároló berendezések.

A Gerinces Zoológiai Gyűjtemény folyadékos gyűjteményrészében 8000 preparátum található több mint 2500 alkohollal töltött üvegedényben, melyek általában porüvegek, vagy egyéb régi üvegek melyek elérhetőek voltak az egyes gyűjtések időszakában (1.ábra). A porüvegek eredetileg sem alkalmasak az alkoholos készítmények tárolására, hiszen könnyedén elpárolog belőlük az alkohol. Az egyéb típusú üvegedények is régiek, így nem záródnak légmentesen, így szintén nagy a párolgási veszteségük. Az alkohol elpárolgása miatt a példányok kilátszanak a folyadékból, ez állagromláshoz vezethet. A probléma miatt 3-4 havonta történik a folyadékos gyűjtemény ellenőrzése és alkohollal feltöltése, azonban az állagromlás így is magas kockázatot jelent. Emiatt szükséges az edények új, jól záródó befőttesüvegekre történő cseréje. Az üvegek több méretben, a jelenlegi porüvegek méret/mennyiség alapján kerülnek beszerzésre, a hozzájuk méretben megegyező tetőkkel, illetve tetőből plusz mennyiség is kell néhány meglévő befőttesüveg elkorrodálódott tetőinek cseréjéhez.

1. ábra: Folyadékos gyűjtemény porüvegekben

A Gerinces Zoológiai Gyűjteményben a madárfészkek és madártojások papírdobozokban vagy egyéb dobozokban vannak ideiglenesen elhelyezve, melyek gyakran cipősdobozok, vagy egyéb dobozok (2.ábra). A helymegtakarítás, és szisztematikus elrendezés érdekében fontos az egységes tárolódobozok használata. Emellett az eddig használt dobozok vagy nem szellőznek eléggé és emiatt következik be állagromlás, vagy nem megfelelően záródnak, így téve ki a tárgyakat a kártevőknek. Hasonlóan papírdobozokban tároljuk a koponyákat, csontvázakat, illetve az apró csontokat tartalmazó üvegfialákat (3.ábra). Itt hasonló a helyzet, mint a fészkek esetében, sőt itt még sok tárgy ömlesztve található nagyobb dobozban, ezek szortírozásához és szakszerű tárolásához is szükség van az egységes kartondobozokra. A legkisebb dobozméret madártojások és egyéb kisebb gerinces gyűjteményi tárgyak tárolásához, a közepes madár-fészkek, és fészkek, a nagyobb méret pedig nagyobb madárfészkek, koponyák és egyéb nagyobb gerinces gyűjteményi tárgyak tárolásához szükséges. A legnagyobb dobozméret a zuzmókapszulák tárolásához és elhelyezéséhez kell.

2. ábra: Tojásgyűjtemény régi tárolóban.

3. ábra: Koponya és bagolyköpet gyűjtések ömlesztett tárolása.

A madártollak gyűjtése az elmúlt öt év során kezdődött el a múzeumban. A bekerült tollakat a herbáriumi lapokhoz hasonlóan ragasztjuk fel, azonban itt fontos a zárt tárolás ezért tasakokban helyezük el őket (4.ábra). Erre legalkalmasabb a simítózáras tasak, melyek több méretben kaphatóak, a tasakban a pára megszüntetéséhez pedig 1 g-os szilikagél csomagokat helyezünk a tollak mellé. Szintén műanyag tasakokban tároljuk a bagolyköpeteket, siklóbőröket, és egyéb állati testrészeket, emiatt is szükséges a különféle méretű önzáró tasakok beszerzése. Az egyes gyűjteményi anyagok mennyiségéhez megfelelően vannak a különféle tasakméretek betervezve.

4. ábra: Feldolgozatlan madártoll-gyűjtés.

A Botanikai gyűjtemény herbáriumi lapjai a szekrényekben egymásra helyezve találhatóak, a sérülések elkerülése érdekében, meghatározott lapközönként vastag kartonlapokat szükséges elhelyezni (5.ábra). Ilyen kartonlapok kellenek a növényprésbe is az egyes gyűjtések elkülönítésére a hatékony préselés érdekében.

5. ábra: Herbáriumi lapok.

A zuzmógyűjtemény példányai kis papírkapszulákban találhatóak, melyek fajonként külön nagyméretű papírdobozokban vannak elhelyezve. Ezek a papírdobozok is többnyire régiek, nem jól záródók, illetve változatos típusúak és méretűek, illetve számos kapszula doboz nélkül található a polcokon (6.ábra). Ezek pótlása, illetve a régiek cseréje az állagmegóvás és a helytakarékoság miatt is fontos.

6. ábra: Zuzmógyűjtemény tárolódobozai.

A Gerinctelen zoológiai Gyűjteményben az Állományvédelmi tervnek megfelelően rendszeres fertőtlenítés történik. Ezek egyik eleme, a rovardobozokba piretroid tartalmú molyirtólapok időnkénti cseréje. Mintegy 1000 db jól záródó rovardobozba ez az anyag biztosítja a gyűjteménykárosítók elleni védelmet. Ezeknek a lapoknak a beszerzésére kérünk támogatást a pályázat segítségével.

A Gerinces Zoológiai Gyűjtemény preparálásra váró gyarapítása két fagyasztó ládában vannak tárolva. A fagyasztók már több mint tíz évesek, ezért meghibásodásuk bármikor bekövetkezhet. Azonban mindegyik fagyasztó láda teljesen tele van, sőt még a Botanikai Gyűjtemény fagyasztójának egy részében is gerinces anyag van tárolva. Emiatt ha egyik fagyasztó meghibásodna, nem tudjuk áthelyezni az anyagot és az tönkremenne. Továbbá jelenleg nincs hely új gyűjtések befogadására sem a gerinces, sem pedig a botanikai gyűjteményben. Ezért egy új fagyasztóláda beszerzése szükséges.

A Múzeum gyűjteményeiben a digitalizálás is fontos része a gyűjtemények fenntartásának. A herbáriumi lapok és a tollgyűjtemény digitalizálása álló könyv-szkennel segítségével történik, azonban a korábban használt szkennel meghibásodása miatt, egy új eszköz beszerzése szükséges.

A Gerinces Zoológiai Gyűjtemény fenntartási munkái során eldobható gumikesztyűt használunk, a korábbi készlet kimerülése miatt új készlet beszerzése szükséges. A munkához a gyűjteménykezelő preparátor számára egy munkaköpeny beszerzése szükséges.

Tervezett hasznosulás:

A jelenlegi pályázatban olyan eszközök és anyagok szerepelnek, melyek a gyűjtemények állagmegóvásához, állományvédelméhez, szakszerű tárolásához nélkülözhetetlenek. Ezért a pályázott anyag hasznosulása a gyűjtemények károsodásának, így értékvesztésének csökkentése útján valósul meg. A szakszerű tárolás a tudományos munkát is segíti, jobb állapotban, átláthatóbban őrizhetőek meg a tárgyak, a digitális elérhetőséggel is segítve a kutatók számára a hozzáférést.

